

Açılış Konuşması

44. Kütüphane Haftası Açılış Konuşması*

Ali Fuat Kartal**

Sayın Bakanım, Sevgili Meslektaşlarım, Değerli Konuklar, basınıımızın seçkin temsilcileri. 44.Kütüphane Haftası'nın açılışına hoş geldiniz. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli Konuklar,

Okuyan, öğrenen, düşünen ve üreten bir neslin varlığı, cumhuriyet kazanımlarının temel dayanağını oluşturuyordu. Toplumsal hayatımızı temellendirecek ana öğenin bilgi oluşu, genç cumhuriyetimizin, Türkiye'mizin, Atatürk'le özdeşleşen geleceğini yansıtıyordu. Türk Ocakları, Halkevleri, Okuma Odaları, Köy Enstitüleri ve Halk Kütüphaneleri, ülkeye ışık saçan, aydınlatan, Cumhuriyet kurumlarıydı.

Atatürk'ün, seçkin ve saygın bir lider olduğuna kuşku yoktur. Yaşadığı yüzyılın en önemli asker ve devlet adamı olması bir yana, geleceğe yönelik öngörülerini de yakıştıralabiliriz. Hayatını ve kurduğu Türkiye Cumhuriyetini, çağdaş ve evrensel değerlerle donatması yanında, ilelebet yaşayacak bir yörüngede varlığını sürdürmesi, bilgi üzerine kurulmuş bir geleceğe bağlıydı. Geleceğimizin bilgi dışında değerlerde aranması ya da bu anlama gelebilecek arayışların yaygınlaşması, üzerinde düşünülmesi gereken sorunlarımızın en başında geleni olmalıydı. Günümüzde yaşanan sorunların ve çelişkilerin nedeni anılan bakışın ayrışmasından kaynaklanıyor.

Her türlü bilinci besleyen ana damarın bilgi oluşu, aynı zamanda, tersine bir işleyişi de beraberinde getiriyor. Bilgi yetmezliğine bağlı bilinçsizlik. Bu, kalp yetmezliğinden daha ölümcül bir hastalıktır. Bulanık ve karmaşık görünen olaylar,

* 31 Mart 2008 tarihinde 44. Kütüphane Haftası açılış konuşmasıdır.

** TKD Genel Başkanı eposta: kartalaf@yahoo.com

olgular ve kavramlar, bilgi dışında bir süzgeçten kaynaklanıyor.

2000'li yıllar, ne yazık ki, okuma konusunda, özürlü bir kuşağın, yitik bir kuşağın, belirgin olarak ortaya çıktığı bir dönemi öne çıkarıyor. Bu, sadece Türkiye'ye özgü bir durum olmaktan çok, tüm ulusları sorgulayan bir gerçekliği ifade ediyor. Aydınlanmamızın pusulası sayılan okumayı, öğrenmeyi ve düşünmeyi çoktan yitirmiş bulunmaktayız.

Türkiye'nin bu okuma kısırlığı içinde, kendini ve sorunlarını, doğru ve sağlıklı bir biçimde anlama, algılama olanağı kısıtlanmıştır. Bu kısıtlanış, değerli ve ciddi bir konuyu, sulandırmadan inceleme ve değerlendirme olasılığını düşürmektedir. Toplumsal iradenin ortaya çıkması mümkün olmakta ancak sonuçlarının doğru yorumlanmasında zaman zaman kargaşa yaşanmaktadır. Hukuk, adalet, özgürlük, inanç ve ahlak gibi evrensel değerlerin özünden kavranma oranı endişe vericidir.

Değerli konuklar, evrensel değerler, tarihsel değerler içinde, toplumsal hafızanın ve bilincin mayasında olgunlaşan insani bir vakadır. Evrensel oluşu, zamana, mekana, coğrafyaya bağlı olmaksızın, geçerliliğini ve gerekliliğini sürdürmesinde yatmaktadır. Ancak, ne yazık ki, bencil güdülerine yenilmiş, ulusal çıkarları uğruna her şeyi göze almış ülkelerin evrensel değer anlayışları, yaşlı dünyamız için tehlikeli boyutlara ulaşmıştır. Bilim ve teknoloji, vicdani ve ahlaki önceliklerin önüne geçmiştir. Geçmişte olan, gelecekte de var olacak bir tehlikeye, dikkatinizi çekmek istiyorum. Bu ahlaki ve vicdani yoksunluk içinde, “orantısız bilgi üretimi ve kullanımı” gelecek adına, endişe verici ipuçlarını içeriyor. Bu aslında “orantısız güç kullanımı”nın özüdür, izdüşümüdür.

Değerli Konuklar,

Bu olumsuz tablonun temelinde ülkemizin demokratikleşme sürecinde yaşanan sorunların önemli yer tuttuğu düşüncesindeyim. Bu doğrultuda insan hak ve özgürlüklerinin temeli olan düşünce özgürlüğünün “kavram” olarak henüz yeterince algılanmaması da temel sorunlarımız arasındadır. Kısaca, “hiçbir kısıtlama olmaksızın her türlü düşünceye erişim ve düşüncelerin açıklama/ ifade edilme hakkı” olarak tanımlayabileceğimiz düşünce özgürlüğü; “düşünce ve bilgiye erişim” noktasında, Kütüphane ve Bilgi Merkezleri ile kesişmektedir. Kütüphane ve Bilgi Merkezleri, işlevleri doğrultusunda düşün, sanat vb. emek yoğun bilgi ürünlerini ayırım gözetmeksizin kullanıcılarına sunmakla yükümlüdür. Bilgi ve belge yönetiminde başarılı olmuş, bilgi toplumu olma ivmesini yakalamış ülkeler açısından konu incelendiğinde özellikle meslek derneklerinin öncülüğünde yapılan çalışmaların meslek elemanlarının bilinçlenmesine katkı sağladıkları gözlenmektedir. Bu düşünceden hareketle, Mayıs 2007’de, Derneğimiz bünyesinde

“Düşünce Özgürlüğü Sürekli Çalışma Grubu” oluşturulmuş ve Grup, öncelikle uluslararası gelişmeler doğrultusunda, Türkiye gerçeklerini de dikkate alarak 1 yıllık bir çalışma sonucunda “Düşünce Özgürlüğü Bildirgesi” ni hazırlamıştır. Belirli ilkeler doğrultusunda ve meslektaşlarımızla da paylaşılarak hazırlanan Bildiri’nin tam metni elinizde bulunmakta olup, öğleden sonra izleyeceğimiz “Düşünce Özgürlüğünün Evrensel Boyutları” konulu panelde Grup Başkanı tarafından ayrıntılı bilgi verilecektir.

Düşünce Özgürlüğü Sürekli Çalışma Grubumuz tarafından hazırlanan Bildiri’nin, konuyla ilgili çalışmalar için bir başlangıç noktası oluşturması ve gelecek dönemde planlanan kapsamlı çalışmalara ışık tutması hedeflenmektedir. Bu doğrultuda, meslektaşlarımızın Grubun çalışmalarına bundan sonra da ilgi göstermesi, paylaşımlı ve canlı bir iletişimin kurulması dileğimizdir.

Dikkatinize sunmak istediğim bir başka önemli konu da, halk kütüphanelerinin yerel yönetimlere devri ile ilgilidir. Bilindiği gibi bu konu 1-2 yıl önce gündeme gelmiş ve uzun süre tartışılmıştı. Ancak TBMM’deki komisyon görüşmelerinden sonra süreç dondurulmuştu. Aldığımız bilgiler sürecin yeniden başlatılması konusunda bir eğilimin varlığına işaret etmektedir. Daha önceki tartışma sürecinde de bazı uyarılarımız olmuştu. Onları tekrar anımsatmak isterim.

Yerel yönetimlere devir Türkiye’de halk kütüphanesi sistemi adına Cumhuriyet tarihinin en radikal dönüşümü, sistemin değiştirilmesi anlamına gelir. Bu nedenle çok dikkatli olunmalıdır. Öncelikle konu ilgili resmi kurum temsilcileri, sivil toplum kuruluşları, derneğimiz, konunun akademisyen ve akademisyen olmayan uzmanları, çalışan halk kütüphanecileri vb. kişi ve kuruluşların katılımıyla özellikle Türkiye koşulları dikkate alınarak ciddi ve sonuç alıcı bir tartışma süreci gerçekleştirilmelidir. Buradan çıkacak bir değerlendirme – sonuç raporu ve stratejisi temelinde davranılmalıdır. O süreçte Derneğimizin de somut önerileri olacaktır. Bakanlığın bu konuda son derece dikkatli adımlar atması, ver-kurtul yaklaşımıyla davranmaması, Türkiye’nin özgün koşullarını göz ardı etmemesi, konunun ilgili kişi ve kurumlarıyla ortak hareket etmesi ve işbirliğine gitmesi ve konuya yalnızca bürokratik açıdan yaklaşmaması bu aşamadaki önerilerimizdir. Konu çok önemli, çok boyutlu ve çok ciddi bir değişim çabasıdır. Bu nedenle üzerinde çok iyi düşünülmesi ve değerlendirilmelidir.

Yine son günlerde derneğimize gelen bilgiler doğrultusunda bir konuya daha dikkatinizi çekmek istiyorum. Özellikle Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı eğitim kurumlarında var olan kütüphaneler kapanmakta ve öğrenciler İnternete yönlendirilmektedir. Doğruluğu henüz netleşmeyen bu konu bizleri endişeye sürüklemektedir. Söz konusu yönlendirme yapılırken yetkililerin, Türkiye de kaç evde bilgisayar olduğunu, bunların ne kadarının internete bağlı olduğunu, internet cafe’lerin bilgiye erişimde ne kadar sağlıklı ve doğru ortamlar olduğunu, iyi

hesaplamaları gerektiği düşüncesindeyiz.

"2527 Sayılı Basma Yazı ve Resimleri Derleme Kanunu"nun 10. maddesi; 23.01.2008 tarihinde kabul edilen ve 08.02.2008 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "5728 Sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"un 81. maddesi ile değiştirilmiştir. Dernek olarak beklentimiz, Basma Yazı ve Resimleri Derleme Kanunu'nun çağdaş gelişmelere paralel olarak ele alınması ve özellikle her türlü ulusal bilgi kaynağının -kaçak olmaksızın- derlenebilmesine odaklı, yaptırımı olan bir bakış açısıyla, özgün yapısı korunarak yenilenmesidir. Türkiye'de sağlam bir ulusal bilgi sistemi altyapısının henüz kurulamamış olmasını, önemli ölçüde Derleme Kanunu'nun güncellenmemesine bağlamaktayız.

Türk kütüphaneciler Derneği (TKD), 1949 yılından bu yana, toplumsal dokumuzu ve hayatımızı temellendirecek ana ögenin bilgi olduğu düşüncesi ve gerçeğinden hareketle, ülkemizin aydınlanma sürecine katkıda bulunma amaç ve çabasında olan, önemli sivil toplum örgütlerimizden birisidir. Türkiye'de 27 şubesi ve binlerce üyesi bulunan TKD, tarihsel geçmişi ve birikiminden aldığı gücü, toplum yararına dönüştürmeyi ilke edinmiştir. Bu amaçla, 44. Kütüphane Haftası'nda, bilgi ögesinin daha da toplumsallaşma, kütüphane ve kütüphanecilik mesleğinin tanınması, TDK'nin sadece bu çalışmalar için ön plana çıkması, görsel-işitsel basının dikkatini çekmek isteğindedir.

Bu yıl düzenlediğimiz Kütüphane Haftası'nın temasını "Hayatımdaki Kütüphaneler" olarak belirlemenizin temel amacını da; toplumumuzda kitap ve kütüphane kullanımını bir yaşam biçimi olarak öne çıkaran kişiliklere dikkat çekerek kamuoyu oluşturmaktır. 44. Kütüphane Haftası'nın, çağdaş ve aydınlık Türkiye'nin inşasında, katkılar sağlaması dileğiyle, saygılarımı sunuyorum.

Ali Fuat KARTAL
Genel Başkan
Türk Kütüphaneciler Derneği